

ALBINA CARPATILOR.

Apare 1 colă și jumătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. sên 45 bani. — Un volum à 6 colă 70 cr. sên lei 1.70. — La 10 exemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți, la oficiile postali și la toate librăriile.

Vięta lui Onufriu,

Roman,

de Theochar Alexi.

(Continuare.)

— „Trebue să mă grăbesc Onufrie, că-cî altmintrea nu voi mai avea răgaz, să-ți grăiesc de tóte câte sunt dator a-ți spune.“

— Nu vę osteniți Domnule Anghel, lăsați, că-mi veți spune de altă-dată. — dusei eu la aceste cuvinte ale murindului.

Domnul Anghel surise a milă, apoi șopti ęrași:

— „Te înșeli Onufrie, decă cređi că-ți voi putea spune de altă-dată, ceea ce va rămânea nespus acum. Simț că cu fiă-care răsufare mi se duce o parte din puterea vieței mele și d'aceea lasă-mę să-ți vorbesc de acele lucruri care-mi neliniștesc sufletul.“

— Bine, Domnule Anghel. — continua eu, — faceți cum sciți și cum poftiți: ușurați-vę inima, că-cî vorbind cu mine, veți uita de aceste gânduri negre, care vę muncesc acum mintea.

Domnul Anghel își ceru puțină apă pentru a-și umezi buzele sale infocate și uscate, ęr când voi să începă după tóte aparințele o mărturisire mai lungă, se opri din nou, glasul i se năbuși, și nu mai putu dice alt nimic decăt singurul cuvânt „cheia“ arătând spre lada unei mase de lângă patul sęu.

De bună sęmă voia să dică, să scot o cheia de acolo că-cî apucându-mę să fac după cum îl înțelesesem, trăgând adică lada acelei mese și scotând o cheia care era acolo, își făcu semn, că am nimerit bine. El arată totodată spre un dulap; ęr aici puterile îl părăsiră cu desvârșire. Cădu în leșin.

Eu spęriat alergai afară pentru ca să chem pe cineva lângă patul murindului. Eșind mă întâlnii cu preotul care sosise aducând și sfânta cuminecătură.

Întrai cu el și cu cocóna Lucsandra ęrași în odaia

mortuară. Preotul se grăbi să-ı dea Domnului Anghel din cuminecătură, ęr de altă parte cocóna Lucsandra aprinse o făclia de cęră și se muncia să o înțepenescă între degetele deja înțeleștate ale nenorocitului ei sot.

Era una din acele scene care-ți sfășia inima. Preotul cu sfânta cuminecătură, cocóna Lucsandra bocindu-se și ținând făclia aprinsă, cu tóte că nu voia să se oprescă în mâinile Domnului Anghel, care sęrmanul de el era mai alb ca păreții și trăgea să moră.

Întră și Elisa în odaia pentru a primi cea din urmă privire din ochii părintelui ei. Domnul Anghel măi răsufli odată, apoi se auđi ca o clocotire năbușită în pieptul sęu, apoi — capul îi cădu jos pe pernă, gura i se înțeleștă, răsufierea i se luă cu totul: Domnul Anghel era — mort.

Preotul măi rosti o rugăciune, o rugăciune pentru odihna sufletului ręposatului, apoi se duse. Cocóna Lucsandra strigă cât strigă apoi își șterse ochii și se duse și ea pentru a îngriji de mulțimea de lucruri trebuincioșe la un cas de mórte.

Elisa rămase lângă pat și plânse neîncetat, ęr eu simțind că nici-odată nu mi se va presenta un privilegiu atât de bun pentru a esecuta ultima dorința a mortului, adică pentru a deschide dulapul dela care aveam cheia în mână, aceia cheia pe care după voința Domnului Anghel o scosesem din lădița mesei, mă apropiai de acel dulap îl deschisei și nevedând în tręnsul decăt un pachetaș de hârtii luaı acest pachetaș și-l pusei în pozunar.

Elisa mă privi făcând; dar nu duse nimic. Era pierdută în durerea ei. Nici eu nu găsiı cu cale a tulbura liniștea mortuară cu graiul meü. Mę dusei dar cu pași lini lângă Elisa și drept mângăere o luaı de mână strângându-o cu căldură. Elisa la acęstă simțire începu să

plângă și mai tare. Eū mă plecai și depusei o sărutare pe fruntea ei netedă, apoi luându-o de mână o dusei încetinel în odaia de alături unde fu întâmpinată de cocóna Lucsandra, care o puse îndată la muncă, dându-î stolă, ca să-și croască și să-și cósă rochia de doliū.

Vedënd pe Elisa dată în brațele celei mai bune mângăetóre, date în brațele munciei, mă dusei de mă închisei în odaia mea, că-cî mă ardea la inimă, să iau cunoscință de cuprinsul aceluī pachetaș, pe care-l găsiseam după informațiunea unui murind, în locul unde fu păstrat de acela, care acum era mort, de bună sémă cu mare îngrijire, de vreme ce-și aduse aminte de el în ceasul seū de mórte.

IX.

Nu mă plânga tu pe mine,
Lasă-mé să plâng mai bine,
Că n'am parte cum aș vrea:

I. A. Lăpédat.

Pachetașul cuprindea mai multe foi de hârtiă, dintre care una scrisă pe tóte cele patru fețe, ér altele pe două fețe numai, și unele chiar numai pe fața dintăiū. Una din cele scrise pe fața dintăiū era scrisă de Iancu, ér cea scrisă pe tóte patru fețele nu era scrisă de nimeni, că-cî era o copiă de contract.

Mé pusei și cetii tóte hârtiile.

Câtă miseriă, câtă mișeliă era cuprinsă în ele.

„Domnule Anghel, Domnule Anghel, mai bine ar fi fost să fi ascuns această mîrsăviă dinaintea ochilor mei, că-cî nu era după talia mea, nu se potrivea cu cugetul meū și în loc să faci bine, după cum ai cređut Domniata în simplitatea Domniei-tale, ai făcut rău. Rău și fără de cale, că-cî din aceste hârtii mi se va trage nefericirea mea și un lung chin al fiicei tale.

„Domnule Anghel acum am înțeles purtarea Domniei-tale față cu Iancu, acum știu de ce l'ai cruțat.

„Am înțeles tóte și m'am înspăimântat de viitorul pe care doriai să mi-l prepari mie, cu tóte că eū nici odată nu ți-aș fi făcut în această privință după plac.“

Și în cele din urmă totuși avui tóte amărăciunile acelei pozițiunii pe care mi-o destinase Domnul Anghel, le avui de bună voia mea, și încă într'un moment când mă lipsisem de dulcéta aceleiași pozițiuni, respingëndu-o tot de bună voia mea.

Dar ce stau de vă spun lucruri pe care Domnia-vóstră nu le puteți încă înțelege, până ce nu ați aflat cu de-amănuntul tóte întâmplările care preceseră acelei epoci din viața mea despre care v'am amintit acum.

Să vi le spun de a rîndul, începënd a vă aréta mai întâiū cuprinsul acelor hârtii, un cuprins al căruī suvenir m'a abătut dela povestea mea.

Cóla scrisă pe câteși patru fețele era un contract. Ecă ce conținea, după cât imi aduc aminte.

Contract de vëndare.

Între subsemnatiū și anume d-nul Gligore N. ca vëndetór, ér d-nul Anghel N. ca cumpărător s'a încheiat astăđi contractul de față cu condițiunile după cum urméză:

„D-nul Gligore N., vinde d-luī Anghel N., ér cest din urmă cumpără dela cel dintăiū prăvălia de marchetăniă situată în strada cutare din Bucuresci și anume tóte mărfurile, acareturile precum și edecurile care se află astăđi

în acea prăvăliă, după catagrafia făcută pe fóia de alături și iscălită de contractanti.

D-nul Gligore N., predă întregul fond al dizei prăvălii d-luī Anghel N., pentru prețul de vëndare de cinci mii galbeni, numărăr 5000 galbeni împérătesci și ferecați, ér d-nul Anghel se obligă a numera acest preț de vëndare, cui va rëndui d-nul Gligore în modul următor:

Doué mii cinci sute N-r 2500 galbeni în termin de un an după subscrierea acestui contract, ér cealaltă jumătate de doué mii cinci sute N-r 2500 galbeni în termin de patru ani după subscrierea acestui contract.

Décă persóna rënduită de d-nul Gligore N. pentru primirea prețului de vëndare, va dispune prin scris un alt mod de achitare seū alți termini de plată, atunci se va respecta această dispozițiune din partea vëndetóruului sub condițiune, că respectivul înscris să fi fost dat în mod valabil.

Cumpărătorul d-nul Anghel N., se învoesce cu aceste condițiuni și se légă a săvêrși plata de cinci mii galbeni N-r 5000 galbeni întogmai.

Vëndetóruul d-nul Gligore N., declară tot-odată, că fiind dator tinêrului Iancu M. suma de cinci mii N-r 5000 galbeni, și ne-avënd din altă parte cu ce a-i plăti această datoriă, transferă tóte drepturile acestui contract asupra đisului tinêr Iancu M., care prin iscălitura sa acceptă această cesiune, deslegând drept aceea pe epitropul seū d-nul Gligore N. de đisa datoriă cătră densusul.“

Acesta era cuprinsul principal al contractului de vëndare, apoi urma pe aceași fóie catagrafiă, adică lista mărfurilor a mobilierului și a datornicilor.

Până aici nu găsiți nimic estraordinar, nu este așa? Póte că nici tecstul celorlalte hârtii nu vi se va părea suspect.

Ascultați acum declarațiunea luī Iancu. Acastă piesă era compusă în terminii următori:

Contra - înscris.

„Eū subsemnatul Iancu N., declar prin acest contra-înscris, că dispozițiunile stipulate prin contractul de vëndare, făcut între d-nii Gligore și Anghel N. cu data de astăđi, încât mă privesce pe mine sunt a se modifica precum urméză:

Renunț la dreptul de a priimi suma stipulată în favorul meū de cinci mii N-r 5000 galbeni, care rêmân a se plăti titularului originar adică d-luī Gligore N. însé cu modifițațiunile următoare:

Cumpărătorul d-nul Anghel N., nu este obligat a respecta terminii de plată înscrisi în acel contract, ci are voia a plăti când se va putea înlesni Domnia-sa; ér până la achitarea prețului de vëndare, folosul resultând din prăvăliă se va împărți între d-nul Gligore N. și d-nul Anghel N. în părți egale, rezervëndu-mi-se mie din partea ambilor tovarăși câte de ce la sută din profit.“

Acastă piesă era scrisă de Iancu, ér subscrierea sa era legalisată din partea comisaruului de colórea de roșu.

Hârtia de care am să vă vorbesc acum va fi mai de înțeles pentru Domnia-vóstră, care nu sunteți deprinși cu espresionile și formele comerciale de prin România. Hârtia următoare era o scrisóre, scrisă de Domnul Gligore cătră Domnul Anghel, o scrisóre care vă va lumina în multe privințe. Ea suna

Iubite frate!

„Am înțeles dela Iancu, că tu de-odată ți-ai schimbat purtarea ta cătră densusul. Știu și cuvântul pe care đici că-l ai pentru această a ta schimbare. Este istoria cu guvernanta, o istoriă care se întâmplă pe fiă-care đi, și care decî nu merita a fi luată în băgare de sémă. Tu te-ai supérat pe Iancu, fiind-că el în această împrejurare

a demonstrat prea puțină considerațiune cătră familia ta, de care el este legat cu legături de simțământ. Nu dic că Iancu nu ar fi meritat o dojană aspră din partea ta, însă ceea ce ai făcut, foarte rău ai făcut. Tu ai îngăduit, că Elisa să se dea în dragoste cu Onușrie, ba după cum mi se spune tu ai fi decis a logodi pe fiă-ta cu acest tinăr, dărîmînd astfel tótă temelia unei clădirii la care am muncit cu atâtea sudori. Fôrte rău pentru noi toți. Iea sêma ce faci Anghela, nu te prea încrede în hârtia Iancului, ea numai atunci este cu valoare când mă învoesc și eu cu cuprinsul ei, că-cî astfel, adică iscălită numai de el, nu este decăt o hârtiă albă, dinaintea tribunalului de vreme ce Iancu nu era vîrstnic când a subseris acel contra-înscris pe care te bazezi tu.

Află dar, că la primul pas ce vei face pentru a strica ceea ce am hotărît între noi, eu voi uita că-ți sunt frate, și fiind terminul de mult trecut îți voi cere în numele orfanului Iancu al cărui epitrop sunt eu întrêga sumă de 5000 galbeni datorită de tine pentru prăvăliă, ceea ce te-ar sili să te declari falit.“

Maî am să vă spun încă de o hârtiă, apoi să vă esplic situațiunea întrêgă, care după cetirea acestor înscrisuri mi se presintă cu o lămurire înspăimîntătoare.

Piesa de care voesc să vă vorbească acum era o informațiune scrisă de un avocat și păstrată de Domnul Anghel printre documentele sale cele mai importante.

Pe semne Domnul Anghel în urma epistolei lui Gligore alergase pentru a se consulta cu un avocat, care apoi îi dase acea informațiune scrisă.

Nu vă voi spune din cuvînt în cuvînt conținutul acelei hârtii ci vă voi grăi numai de sensul cuprinsului ei.

Acea informațiune ținea că Domnul Anghel pe cât va trăi el, nu va putea fi obligat nici de Iancu nici de Domnul Gligore la plata celor 5000 galbeni, de vreme ce Domnul Gligore încuviințase în contract schimbarea termenilor de plată dispusă de Iancu. Chiar decă ar muri Domnul Anghel nu se va putea cere dela moștenitorii săi decăt desfacerea prăvăliei, ér plata acelor 5000 galbeni se va putea cere numai după desfacere și numai decă va resulta atunci o atare sumă. Căt despre valoarea înscrisului

subsemnat de Iancu, Domnul Gligore este înșelat declarîndu-o de nulă dinaintea justiției. Da, în sensul luat de Domnul Gligore este fără valoare, că-cî nevêrstnicul nu pôte iscăli nimic cu efect, dar în alt sens, valoarea aceluî document este neprețuită și anume ca o dovadă care se pôte aduce în contra Domnului Gligore despre dolul comis de dînsul prin vinderea prăvăliei.

Pe acest înscris al lui Iancu, avocatul îl numia o armă cu două tăișe ascuțite, adică un tăiș pentru potrivnic, ér altul pentru acela care ar fi îndrăsnit a o mânui. D'aceea sfatul avocatului era, ca căt se va putea feri, Domnul Anghel să nu s'atingă de acel înscris, ci mai bine să vîndă și el prăvălia precum făcuse Gligore.“ —

Ved eu din fețele Domniilor-vostre, că nu prea ați înțeles șiretlicurile cuprinse în aceste hârtii; nu le-ați înțeles, fiind-că nu sunteți deprinși a ceti în asemenea casuri printre rînduri și nu știți a recunósce motivele ascunse, care au dictat vorbele din acele înscrisuri.

Mă voi încerca a vă lămuri astfel precum înțeleseam eu lucrurile.

Domnul Gligore într'una din zile, se vede trêba, se simți sătul de muncă și decise a se pune la odihnă. Asemenea intențiunii numai atunci se pot aduce la îndeplinire, când munca a produs deja atât rod, ca rodul rodului să fiă de ajuns nu numai pentru întêmpinarea cheltuielilor reclamate de traiul de tôte zilele dar și pentru continuarea diferitelor plăceri, cu care s'a deprins până atunci omul

Domnul Gligore prin munca sa nu adunase atâți bani, decî se decise a-și asigura viitorul prin o uneltire de rea credință, adică înșelând pe aceia, care avuseră încredere în dînsul, care-î daseră mărfuri pe datoriă, cu un cuvînt înșelând pe creditorii săi; că-cî în adevêr acel contract de vîndare precum și declarațiunea lui Iancu nu erau făcute decăt numai pentru ca Gligore să pôte declara dinaintea creditorilor săi, că nu mai are nimic, nici prăvăliă, că-cî pe acêsta o vînduse, nici banii de pe prăvăliă, că-cî acesti bani îi era dator lui Iancu, și îi dase lui. Acestea tôte nu erau însă adevêrate, era cum țic neguțătoria o — economiă.

(Va urma)

P a p a L e o n X I I I .

„Întrebând papa Pavel pe un călugăr, Frater Bacio, scriă secretarul cardinalului de Traui în 1550, — care e sêrbătorea cea mai frumoasă în Roma, acesta rêsponse: „Decă móre un papă și se alege un altul.“

Și aceste cuvinte spuneau în mare parte adevêrul. În tot timpul, care trecea între mórtea unui papă și alegerea altuia, domnia dreptul istoric al republicei romane. Libertatea era complectă. Pe strade nu se vedeau decăt lănci, helebarde și flinte: nici un om singur, tot cete compacte. Cel dintăi act, care resulta din acêstă libertate absolută, era prădarea palatului pontifical, pe când stăpînitorii erau închiși în conclav. Temnițele se deschideau și pungași eșiți de acolo duceau o viață veselă. Boerii își baricadau palatele, burgesii își rețineau acasă femeile și fetele, pe când cei ce umblau pe strade își ținea mîna la pungă. În sfêrșit, cum țice numitul secretar, nu-și pôte cine-va închipui un timp mai vesel și o libertate mai

absolută. Aceste obiceiuri frumoase au dispărut câte puțin în decursul vécurilor, cu deosebire dela 1814 încóce. De când puterea regescă se întinde asupra Romei, orî-ce disordine în înteregnul papal a dispărut. Mîna firmă a puterei civile a pus stavilă la acea libertate rău înțelêsă.

Îndată ce móre papa, camerarul suprem ia palatul în posesiune. În timpul ecsecviilor cardinalii țin de cece adunări. În cea dintăi, care se ține în „cămara acaretelor bisericesci“ se cetesc statutele lui Gregoriu X, despre conclav, ale lui Iulius II, despre alegeri, în fine ale lui Pius IV, și Gregoriu XV, despre ceremonialul conclavului. Tot-deodată se denumesc cardinalii, care au să îngrijescă de pregătirile alegerei. La a două adunare se întăriau altă-dată amplotiații publice și servitorii Romei și siguranța conclavului se încredința guvernatorului Romei — câteodată acest oficiu era predat unui sol străin. — În fine urmöză denumirea prelaților, care au să supravegheze con-

clavul. La a treia adunare își alege conclavul confesorul și în ziua acesta se îngropă și papa cel mort. În ziua a patra se denumesc medicii și chirurgul conclavului, într'a cincia bărberul și farmacistul. Într'a șeslea trage la sorti cardinalul cel mai tânăr celulele din conclav și măestrul de ceremonii predau fiă-cărui cardinal decretul, care-î dă drept de intrare în conclav. Într'a șeptea cardinalii care doresc să ia cu sine un al treilea conclavist, aduc înainte această dorință. Într'a opta se numesc două cardinali, care controlează toate persoanele închise în conclav. Într'a noua se aleg prin vot secret trei cardinali, care au să supravegheze încheerea prescrișă a conclavului. În fine într'a decea primesc cardinalii, care n'au încă diaconatul, o dispensare, în urma căreia li se dă dreptul să între în conclav. Toate acestea merg după statutele edate de Clemente XII. în 24 Octombrie 1722.

După aceste pregătiri se începe conclavul, în care se alege noul papă. Acest conclav durează câte-odată foarte mult.

Pius IX. a lăsat o bulă prin care permitea ca în cas de lipsă să se abată dela regulile adoptate până acum pentru conclav. El espune motivele, din care a rămas tot în Roma și după 1870, și adaugă, că întâmplările următoare l'au întărit în această decisiune. În urma acestor instrucțiuni unui cardinali, care susțineau ca conclavul să se țină afară din Roma, au primit vechia reședință a papilor ca locul conclavului. Se părea, că această adunare va dura mult, pentru-că esista mare desbinare între cardinali. Cu toate acestea conclavul a fost foarte scurt.

Acastă alegere se face în modul următor:

Într'o sală mare sunt construite celule din stofă de lână suptire pentru singuraticii cardinali. Prin această stofă suptire se pot auzi până și cuvinte șoptite din fiă-care celulă. După ce au intrat principii bisericeii în conclav, se încuie de două ori toate ușile, ba în parte se zidesc, străjile se îndoesc — în sfârșit ori-ce comunicația cu lumea esternă, care în genere este oprită foarte sever, trebuie să se facă imposibilă.

Papa de ales trebuie să fiă însuși cardinal și alegătorii săi exclusiv cardinali. A treia zi după intrarea în conclav se începe scrutinul, pentru care se duc cardinalii în totă dimineața dela 7 ore din celulele lor în capela sicstină.

Când e ficsată alegerea (două treimi formeză majoritatea) se rădică cel mai bătrân cardinal-diacon și ȳice cu glas tare: „Habemus papam!“ (Avem papă). Alesul se întrebă, decă primesce alegerea; în casul acesta, răspunde el: „Accipio“ (Primesc) și spune tot-deodată numele pe care-l va purta ca papă. După aceea se duce în sacristia, care se ține de capela sicstină și schimbă îmbrăcămintea purpurie de cardinal cu cea albă pontificală. Astfel îmbrăcat se întorțe noul papă în capelă și primesce dela cardinali prima adorațiune: sărutarea mâinii și a piciorului, la care răspunde cu sărutarea de pace pe amândouă obrazii. În urmă, după împrejurări și în dimineața viitoare, se face cunoscută din balcon publicului alegerea îndeplinită cu formula întroduse: „Annuncio vobis magnum gaudium“ (vă vestesc o mare bucurie). Tot-deodată se deschid ușile încuiete, din St. Angelo resonă o sută și una pușcături de tun. toate clopotele orașului se trag. Papa pășese pe Loggia della benedictione și împarte pentru prima oră poporului adunat bine-cuvântarea apostolică. Întorcându-se în capelă, pri-

mesece el a două adorațiune și în sfârșit în biserica sântului Petru față cu solii străini pe a treia.

În zilele cele mai de aproape urmăză consacrațiunea solenelă și încoronarea papei. La acesta este purtat sârbătorește pe sella gestatoria sub un baldachin superb și în locul mitrei, pe care o avuse până atunci pe cap, încoronat cu tiara. Tiara este triplă și însemneză trireg-nul său tripla demnitate de învățătorul lumii (doctor universalis), de cel mai înalt preot și de rege suprem. Pe urmă se rădică papa de pe tronul său, întinde brațele și împarte, pentru prima oră împodobit cu tiara, urbi et orbi bine-cuvântarea sa, pe care poporul o primesce cu genunchii plecați.

Conclavul actual, precum am mai ȳis, a fost foarte scurt. Cestiunea conclavului a fost decisă în 10 Februarie dimineața. În 20 înainte de ameză se vorbia încă de nehotărârea alegerei. Se ȳicea că cele mai multe voturi le-a avut Franchi, pentru care erau cu deosebire alegătorii străini. Constatându-se și în ziua aceea nehotărâre, Franchi înainte și se declară pentru cardinalul Pecci, ceilalți urmări, așa încât acesta fu ales „per adorationem.“ Îndată după hotărâre, cardinalul de Pietro chemă pe prefectul ceremoniilor, care cu ajutorul măestrului de ceremonii lăsă să se plece toate baldachinele afară de al alesului. După aceea trei capi d'ordine adresară lui Pecci întrebarea: „Acceptasne electionem in summum pontificem.“ (Primesci alegerea de pontifice suprem?) Întrebatul schimbă un minut colorea, dar răspunde îndată cu tărie, că deși nu se crede destul de firm pentru timpul greu de față, totuși primesce alegerea, pentru-că se pare a fi voința lui D-zeu.

Mai târziu întrebă cardinalul-decan: „Quomodo vis vocari?“ (cum vrei să te numesci?) Pecci din recunoștință cătră bine-făcătorul său Leo XII., alege numele de Leo XIII. Atunci Mgr. Martinucci îndeplini actul corăspundător ca protonotar apostolic. Marturi erau Lasagni și Martinelli. Actul îmbrăcării fu îndeplinit cu ajutorul diaconilor Mertel și Consolini. Capela era îmbrăcată în violet închis, ca o sală de ședință a tribunalului secret. Papa îmbracă o sutană albă, ciorapi roșii, pantofi însemnați cu o cruce, mazzeta, haină albă cu dantelă, și stolă albă și-și puse tiara pe cap. Apoi intrând în capelă dede cardinalilor prima sa bine-cuvântare pontificală și primi ședend pe tron, cea dintăi adorațiune. Cardinalul Schwarzenberg, declarat pro-camerlengo, băgă papei în deget inelul de pescar. Leo XIII. își dede încă odată bine-cuvântarea și se retrase în celula sa. La 1 1/2 ore se mai arătă odată și împărți bine-cuvântarea la ferestra interioară a vaticanului. Tot-deodată se înfățișă mareșalul Chigi cu suita la porțile conclavului. Sub conductul diaconului și al protonotarului se deschiseră ușile din afară și din lăuntru. Mai întâi intrară mareșalul și guvernorul conclavului Ricci, și întâlnind pe papa pe drumul spre Sicstina, îi făcură îndată omagiul. După aceea se duseră toți la Sicstina și se îndeplimiră toate formalitățile după ritualul vechiu.

Un martor ocular descriă astfel impresiunea făcută în public prin această alegere:

„Cătră 2 ore se deschid trei porți ale domului sântul Petru; se vorbesce că noul papă va bine-cuvânta poporul în dom. Într'un moment se umple până în cel din urmă unghiuleț nemărginitul spațiu, pe care-l închide cea mai frumoasă biserică a creștinătății. Peste tot mișcare, larmă,

ris. strigăt de copii. — câte-va femei cad în leșin și trebuie duse din loc. Atunci se spune de-odată, că papa se va arăta în loggia care privește în afară. În același moment biserica se golesce și totă masa poporului se transportă afară în loc liber. După aceea éráși se vorbește, că papa totuși se va arăta în biserică. Într'un moment biserica se umple éráși peste măsură. De patru ori se repetéază această éșire și intrare cu un sgomot și o disordine nedescrisă.

În sfârșit se hotărêșce definitiv, că noul papă va împărți bine-cuvântarea în biserică. De-asupra celor trei porți deschise se rădică trei table mari de marmură cu inscripțiuni, de-asupra acestora ferestre mari cu altane (balcöne) cătră biserică.

Pe cele două altane finale apar gardiști și preoți. Poporul erumpe în strigăte de „evviva“ (să trăească).

Acum vin servitori și întind peste altanul mijlociú un tapet roșu și aședă o perină roșă. Tot mai mare, tot mai amețitor devine sgomotul, tot poporul strigă și lărmuesce ca și când și-ar fi pierdut mințile.

Atunci se arată papa pe altanul mijlociú. Un evviva se rădică, de care se cutremură domul gigantic.

Papa întinde mâna și ca prin farmec se face tăcere adâncă, o liniște plină de sânteniă.

Eraú 5 $\frac{1}{2}$ óre. Papa întinde amândoué brațele bine-cuvântând cătră tóte părțile lumei și pronunță benediecția.

Deși stă pe o înălțime de cel puțin trei etaje, statura totuși se vede bine, vocea se aude clară. Cât e de spaciósă biserica, atât de departe ajunge vocea sonoră a noului papă. ea este ca de aramă, fără cel mai mic tremur; se aude, că a vorbit un bărbat în deplină putere. Abia a durat cincé minute această scenă, dar fu puternică, grandióasă, cuprinđetóre. Când părăsi papa Loggia, éráși se auđiră strigăte nesfêrșite de evviva.

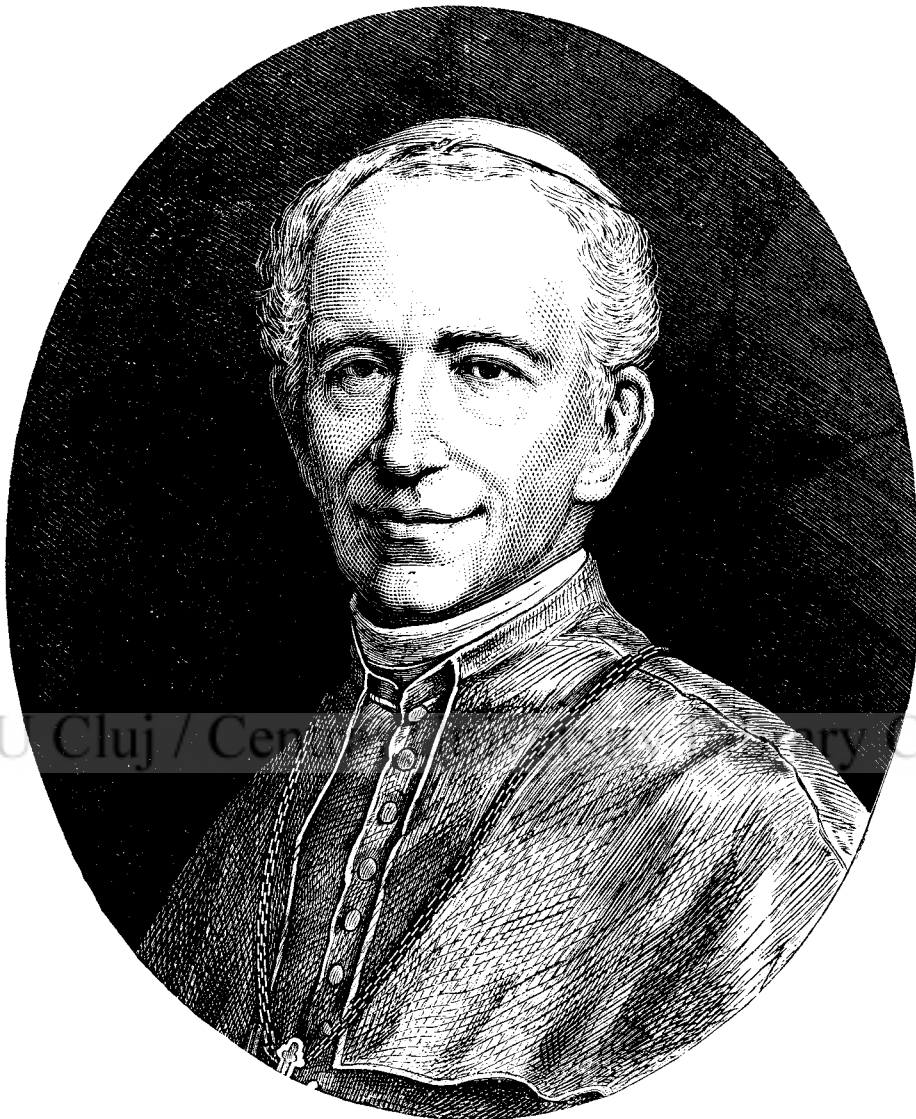
Atunci alergă mulțimea din biserică. Pe piața sântul Petru se opresc masele; nă-a trebuit o jumătate de órá până să ajung la trăsura. Visitiul meu apucă pe strade laterale, dar și în acestea se mișca mulțime de trăsuri și de pedestrași. Serviciul telegrafic e plin de preoți, care

vestesc în tóte părțile lumei vestea imbucurătóre despre alegerea noului papă. Stradele sunt pline de viétă activă.

De aci se vede impresiunea adâncă, pa care a făcut-o această înscenare grandióasă asupra poporului roman atât de lacom de spectacule. Peste câte-va zile curiositatea sa fu escitată într'un grad póte mai înalt prin o nouă ceremoniă, prin încoronarea papei, care se făcu în modul următor:

Trei ferestre mari conduc dela Loggia în piața sântul Petru și tot-atâtea cătră interiorul bisericei. Înaintea ferestrei din mijloc era rădicată o tribună, acoperită cu tapeturi țesute cu aur și stofă de mătasă ușoră. În mijlocul tribunei se rădica tronul, cu mult mai grandios și mai bogat, decât în Siestina.

Pe laturile tronului se află foteluri pentru cardinali. Loggia era plină de persoane din cercurile cele mai înalte ale aristocrației romane credincioșe papilor și din familiile diplomaților acreditați pe lângă papa. Eraú cam 10 óre, când apáru procesiunea, care conducea pe papa. Ea consta din 120—200 persoane. Apărură eăți-va gardiști nobili, membrii ai aristocrației romane, generalii procuratori ai ordinilor preoțesci, camerieri extra muros, supraveghiătorul palatului papal, și un preot care purta tiara papală pe o perină. Acestora le urmau sacristani, camerari de onóre și două preoți ducând fiă-care câte o mitră pe o perină. Vice-diaconul apostolic ducea crucea pontificală; pe urmă venia căpitanul și mai

Papa Leon XIII.

mulți oficeri ai Elvețianilor. După aceștia urma papa având la laturile sale două cardinali-diaconi, care purtau căpătăele pluvialului, urmați de un protonotar și un membru al nobilimei romane, care purta șlepul. Mersul papei, după marturii oculari, era demn și firm, el purta capul sus și se părea, că se uită peste privitori.

Eraú 11 óre, când apáru papa în trenul amintit, dar purtat pe sedia gestatoria, înaintea Loggiei. În tot drumul era lumea ingenunchiată; în biserică nu era o singură persoană din multele mii, care să stea în picioare. Sedia fu pusă jos și papa o părăsi, ca să ia loc pe tron. Aici îl impresurá cardinalii. Acum păși Monsignor Guidi cătră

papa și îi puse coróna, pe care o dăruiseră odinioară cetățenii Romei lui Pius IX. Îndeplinind acest act Monsignor Guidi spuse formula obicinuită: „Accipe tiaram, tribus coronis ornatam ect.

Îndată după aceea fu papa însoțit de același tren în apartamentele sale unde primi omagiul (sărutarea pantofului) cardinalilor și gratularea corpului diplomatic.

În biserică fuseseră cam 20,000 de persoane.

Astfel se urcă pe tronul pontifical fostul cardinal Pecci, astăzi papa Leon XIII., al 257 în ordinul cronologic al papilor.

Gioacchino Pecci s'a născut la Carpinetto, diecesa Anagni, în statul bisericesc în 2 Martie 1810, dintr'o veche familiă patriciană. Îndeplinindu-și studiile la colegiul roman, tânărul Gioacchino intră în academia nobililor eclesiastici și studiază dreptul și teologia. Gregoriu XVI., l'a numit în 16 Martie 1837 prelatul său de casă și referendar al semnăturii. Curând după aceea îl trimise ca delegat la Benevent, mai târziu la Spoleto și în fine la Perugia. În toate aceste orașe arătă Pecci o capacitate deosebită. Ca delegat al Beneventului dezvoltă o energie rară în stăpânirea brigandagiului din provincie, ceea ce îi și succese. În Perugia, capitala unei provincii, un oraș de 20.000 locuitori, se întemplă sub administrarea sa, că toate temnițele erau goale. În anul 1843 fu arhiepiscop în partibus în Damietta și nunțiu în Brusel. Aici obținut Pecci multă stimă la curte și în societate. Regelui Leogold I., îi plăcea să-l consulte în toate afacerile.

Când se întorse nunțiu la Roma, pentru-că în Belgia îi alterase clima sănătatea, Leopold I., îi dăde o scrisoare sigilată care-l recomandă lui Gregoriu XVI., pentru pălăria de cardinal.

Gregoriu XVI., la cererea Perugianilor, îl numi în 19 Ianuarie 1846 arhiepiscop de Perugia, promițându-i tot-deodată purpura. Dar Gregoriu muri în același an și următorul său Pius IX., făcu pe Mgr. Pecci să aștepte până în 9 Decembrie 1853 după pălăria de cardinal. Antonelli, care se temea de Pecci seiu să-l țină departe de vatican și de inima lui Pius IX.

Astfel rămase el tot timpul la Perugia. Nouii potențai de aci îi luară seminarul. Atunci Pecci luă seminariștii în palatul său archi-episcopesc, trăi între ei, se împărtășia de recreațiunile lor și îi invita la masă. Pentru preoții diecesei sale înființă academia sântului Toma.

De curând fu numit cardinal-camerlengo pentru a fi eschis dela alegerea de papă. Acastă intrigă n'a reușit. Meritele lui, însușirile lui sufletești l-au destinat pentru acest post înalt.

Astfel este în câte-va cuvinte istoria acestui om, care a știut să ajungă acolo, de unde voia să-l depărteze umeltirile inamicilor săi.

Cât despre moral, noul papă are calitățile compatrioților săi, este tăcut, cu reflecție discretă și energică, mai însemnat spiritualmente, decât Gregoriu XVI., lipsit de necuprinderea epileptică a predecesorului său.

După cum spun compatrioții săi, Leon XIII era în Carpinetto de o mare afabilitate. Era un vânător și un pedestraș pasionat, cunoscusea fâ-care drum, fâ-care potecă în munții și pădurile patriei. Chiar fiind cardinal vena singur, cu flinta pe spate. La vânătoare și în călătorii

purta haine grosiere, dar gamașe roșii-de-cardinal, care îi ajungeau până la genunchi.

Deși nobil, papa n'a purtat decât simplul titlu de cavaliere, nici odată n'a căutat constatarea titlului său de noblețe. Este de remarcant, că în armele sale se află și o cometă luminosă. Credința poporului basază pe această profetie cunoscută a S-tului Malachia, care dice că următorul lui Pius IX va fi o lumină pe cer (lux in coelo).

După epistolele sale Leon XIII se poate numi un „papă liberal“, fără să cedeze însă în principiile catolicismului, precum se poate vedea din următoarea epistolă pastorală pe care a adresat-o clerului și credincioșilor din diecesa Perugia în 1876. Acolo scriă el:

„Rațiunea se revoltă; asemenea omului vicios descris de St. Pavel, armată cu arma negațiunii, ea se pune dincolo de tot ce se numește Dumneșeu, și pătrundând odată în templul profanat, se crede singură un Dumneșeu, după ce a aruncat afară pe cel vechiu. Vă întreb, iubitorilor, unde a rămas în lume un spațiu pentru creatorul vostru și restauratorul omenirii? Ferice de noi, dacă găsește un refugiu în inimile cetii unite a credincioșilor, decât mai sunt suflete, care-î răspund, când bate la porțile lor — în marea societate nu mai găsește nici un loc. În numele științei l-au esilat dela schimbarea întemplărilor, în onoarea unei neatârării superbe din instrucție, în numele libertății din morală. Strigătul Judeilor: „nu voim să domnescă peste noi“, nu s'a rădicat nici odată nici mai sgomotos, nici mai nerușinat“.

Ori cum ar fi, Leon XIII. este persoana cea mai însemnată a S-tului colegiu, și prin instrucția, caracterul, înțelepciunea, energia și serviciile făcute, cel mai demn de a ocupa postul în care se află. Unind într'o măsură dreptă blândețea și severitatea, el e tot-deodată iubit și temut.

Cu aceste calități morale forte însemnate se unesc o statură înaltă și slabă ca de ascet, un cap de o fineță remarcabilă, trăsături firme și ceva cam colțurose. Vocea sa este bine-sunătoare decât ține o cuvântare, ceva cam nasală decât vorbește familiar.

Acest om simplu, amabil, spiritual în viața de toate zilele, se schimbă la ceremonii. Atunci devine serios, sever, maestros, și se pare pătuns de înălțimea postului său. Ținuta sa are o expresiune de conștiință de sine, care la el e foarte naturală. El nu o caută, îi vine de sine, e așa dicând expresiunea naturei sale patriciane.

Abia se urcă pe tronul papal și se simți influința unui braț energic, care-și propusese a curăți vaticanul. Abusurile începură să dispară ca prin farmec.

În sfârșit, cum se vede, noul papă este personificarea ideilor, care domnesc în sântul Colegiu. Om înțelept, el va cere să transigeze pentru moment cu puterea civilă, însă nici odată poate nu va face pași extremi. Cardinalii nu-și pot renega totă viața lor, tot ce au lucrat până acum, nu pot să se lapede de Syllabus și de dogma infalibilității. Trecurul îi legă cu lanțurile necesității.

Unanimitatea, cu care au ales ei pe Leon XIII este o dovadă, că acest papă este adevărat reprezentant al ideilor lor, la care trebuie să se închine un papă, ori cât de autocrat se pare a fi.

Decă o renegare a principiilor stabilite nu se poate aștepta, o luptă extremă încă nu se pare a fi scopul nou-

lui papă. Acesta ar fi cea mai mare desiluziune a lumii catolice, care are lipsă de pace. Că-ei cestiunea religioasă este atât de importantă, încât turburările pe acest teren pot conduce la fapte extreme.

Se pare dar că papa este redus pentru moment la o cale mijlocie, adică nici nu poate denega principiile statore, nici nu poate căuta să le esecute cu ori-ce preț. Să

sperăm că înțelepciunea de o parte și necesitatea de alta vor conduce încet pe noul pontific la o transformare de principii, care va produce pacea și siguranța în lumea catolică. Tota lumea civilizată e plină de speranța, că Leon XIII va urmări acest scop înalt, luminos, care va mări numele lui în veci!

El Verdugo.¹⁾

după H. de Balzac.

Clopotnița orașelului Menda sunase miezul nopții. În acest moment, un tânăr oficer francez, răzimat de parapetul unei lungi terase, care mărginea grădinile castelului de Menda, părea cufundat în gânduri mai adânci decât se potrivesc cu viața militară cea fără de griji. Dar trebuie să spunem, că nici odată oră, poziția și nopțe n'au fost mai favorabile cugetărei. Frumosul cer al Spaniei își întindea bolta azurie de-asupra capului său. Scânteerea stelilor și dulcea lucire a lunii lumineau o vale încântătoare, care se desfășura cu cochetăria la picioarele sale. Răzimat de un portocal înflorit, șeful de batalion putea să vadă, la o sută de picioare sub el, orașul Menda, ce părea că se adăpostise în contra vânturilor Nordului la patele stâncei, pe care era zidit castelul. Întorcând capul, el vedea marea, a căreia ape strălucitoare încadrau peisagiul cu o dungă largă de argint.

Castelul era luminat. Sgomotul vesel al unui bal, accentele orchestrei, râsurile câtor-va oficere și ale jucătorilor lor ajungeau până la el, amestecate cu murmurul îndepărtat al valurilor.

Răcoarea nopții întipăria un fel de energie trupului său obosit de căldura zilei. În sfârșit în grădini erau plântați arbori atât de mirositori și flori atât de suave, încât tânărul era ca și cufundat într-o baie de parfumuri.

Castelul de Menda era al unui grand de Spania, care-l locuia în momentul acesta cu familia sa.

În decursul acestei serii, cea mai mare dintre fete privise pe oficer cu un interes plin de o tristete atât de mare, încât simțământul de compătimire al Spaniolei putea să cășuneze visurile Francezului. Clara era frumoasă, și deși avea trei frați și o soră, bunurile marchisului de Leganes păreau destul de mari pentru a face pe Victor Marchand să creadă, că tinera fată ar avea o zestre frumoasă. Dar cum să cuteze a crede că fata bătrânului celui mai îngâmfat din tota Spania de grandea sa, ar fi dată unui fiu de băcan din Paris! De altcum Francezii erau urgișiți. Marchisul fiind bănuț de generalul G... t... r., care guverna provincia, că pregătesce o răscolă în favoarea lui Ferdinand VII, batalionul comandat de Victor Marchand fusese cantonat în orașelul Menda pentru a ținea în frâu pe țeranii vecini, supuși marchisului de Leganes. O depeșă prospeta a mareșalului Ney deștepta tema, că Englezii vor desbarca în curând pe mal, și arăta pe marchisul ca pe un om înțeles cu cabinetul din Londra.

Deci, cu totă buna primire, pe care o făcuse acest Spaniol lui Victor Marchand și soldaților săi, tânărul oficer

era cu mare băgare de samă. Îndreptându-se către această terasă, unde venia să esamineze starea orașului și a satorlor încredințate supraveghării sale, se întreba cum să talmăcescă amicitia pe care i-o arătase marchisul fără încetare, și cum putea să se împace liniștea țerii cu îngrijirile generalului său. Dar de un moment, aceste cugetări fuseseră alungate din spiritul tânărului comandant printr'un simțământ de prudentă și o curiositate legitimă. El băgă de samă în oraș o cantitate destul de mare de lumină. Cu totă sərbătorea Sântului Iacob ordonase, chiar în acea dimineață, ca focurile să fiă stinse la ora prescrisă prin regulament. Castelul singur se abătuse dela această măsură. El vedu strălucind pe ici pe colo baionetele soldaților săi la posturile obișnuite; dar tăcerea era solenă și nimic nu vestia că Spaniolii ar fi în prada beției unei sərbători. După ce a cercat să-și esplice această înfrângere a regulamentului din partea locuitorilor, găsi în acest delict un mister cu atât mai neînțeles, cu cât lăsase oficere însărcați cu poliția nocturnă și cu rondele. Cu impetuositatea tinereții, era să s'arunce printr'o spărtură pentru a se scobori repede pe stânci și să ajungă astfel mai curând decât pe drumul obișnuit la un post așezat la intrarea orașului de către castel, când un ușor sgomot îl opri din fugă. Credu că aude nisipul aleelor scărțâind sub pasul ușor al unei femei. Întorse capul și nu vedu nimic; dar ochii săi fură isbiți de strălucirea deosebită a Oceanului. Deodată vedu acolo o priveliște atât de funestă, încât rămase nemișcat de surprindere, crezând că-l înșală simțurile sale. Razele pâlince ale lunii îi permisera să deosebescă velturi la o distanță destul de mare. El tresări, și cercă să se convingă că această nălcire era o cursă optică întinsă de fanteziile undelor și ale lunii. În momentul acesta un glas răgușit pronunță numele oficerului; acesta privi către spărtură și vedu rădicându-se încet capul soldatului, care-l însoțise la castel.

— Domnia-ta esci, comandantul meu?

— Da. Ei bine? îi duse încet tânărul, pe care un fel de presimțire îl înștiință să lucre cu mister.

— Spurcații aceia se scormonesc ca vernii, și mă grăbesc, decât binevoiesci, să-ți împărtășesc micile mele observări.

— Vorbesce, — răspuse Victor Marchand.

— Urmai numai acum pe un om al castelului care s'a îndreptat pe aci cu o laternă în mână. O laternă e înfricoșat de suspectă! nu cred că acel creștin are lipsă de a aprinde făclii acum. Vor să ne mănance; mi-am dis, și m'am luat după urmele lui. Și, comandantul meu, am descoperit la trei pași de aci, pe o stâncă, o grămadă de aschii.

¹⁾ „El verdugo” e cuvânt spaniol și înseamnă: căleul. Istoria se petrece pe timpul războaielor lui Napoleon I, în Spania. Traduc.

Un strigăt grozav care răsuna deodată în oraş, întrerupsese pe soldat. O lucire fără de veste lumină pe comandant. Sârmanul grenadir primi un glonţ în cap şi cădu. Un foc de pae şi de lemne uscate strălucia ca un incendiu la dece paşi departe de tiner. Instrumentele şi risurile nu se mai auşiau în sala de bal. O tăcere de mörte, întreruptă de gemete, înlocuise de odată şgomotele şi musica sërbbătorii. O puşcătură de tun răsuna pe suprafaţa oceanului. O sudóre rece curse pe fruntea tinerului oficer. El era fără sabiă. Înţelegea că soldaţii sèi pieriseră şi că Englezii erau să debarce. Se vèdu desonorat decât va trăi, se vèdu pus înaintea unui consiliu de resbel; atunci măsură cu ochii adâncimea văii, şi era să se arunce când mâna Clarei apucă pe a sa.

— Fugî! dîse ea, fraţii mei më urmédă pentru a te ucide. La pólele stâncei, pe colo, vei găsi pe andalusul lui Juanito. Mergî!

Ea îl împinse, tinerul uimit o privi un moment: dar ascultând îndată de instinctul conservaţiunei, care nu părăsesec nici odată pe om, chiar pe cel mai tare, se aruncă în parc luând direcţiunea arătată, şi alergă printre stâncile pe care numai caprele le cercetaseră până atunci. El audi pe Clara strigând fraţilor sèi să-l urmărésacă; audi paşii ucigaşilor sèi; audi şuerând la urechile sale glónţele mai multor descărcături; dar ajunse în vale, găsi calul, sări pe el şi dispăru cu repeđiciunea fulgerului.

În puţine óre ajunse tinerul oficer la cuartierul generalului G...t...r, pe care-l găsi la prând cu statul sèu major.

— Îţi aduc capul meu! — strigă şeful de batalion înfăţişându-se palid şi sfërşit.

El şedu şi istorisi aventura plină de urgiă. O tăcere spăimântătoare primi istorisirea sa.

— Te găsesc mai nenorocit decât criminal, răspunse în sfërşit înfricoşatul general. Nu esci răspunđător de crima Spaniolilor; şi decât mareşalul nu va decide altfel, eü te absolvez.

Aceste cuvinte dederă numai o slabă mângăere nenorocitului oficer.

— Când va sei împèratul acésta! — strigă el.

— Va voi să te împusce, dîse generalul, dar vom vedea. În sfèrrşit, să nu mai vorbim de acésta, adăogă el într'un ton sever, decât pentru a îndeplini o rësbnare, care să întipărésacă o spaimă salutară acestei țeri, unde se pórtă resbelul ca între sèlbatici.

O óra în urmă, un regiment întreg, un despărțământ de cavaleriă şi un convoiu de artileriă erau pe cale. Generalul şi Victor mergeau în fruntea acestei colóne. Soldaţii, încunoscințați de măcelul camarađilor lor, erau cuprinși de o urgiă fără esemplu. Distanța, care despărția oraşul Menda de cuartierul general, fu trecută cu o repeđiciune minunată. Pe cale, generalul găsi sate întregi sub arme. Fiă-care din aceste sărace cătune fu împresurat şi locuitorii lor decimați.

Printr'o fatalitate nedesluşită, vasele englezesci rămăseseră în loc fără a înainta: dar mai târđiu se află că aceste vase nu duceau decât artileriă şi merseseră mai iute decât restul transporturilor. Astfel oraşul Menda, lipsit de apărătorii aşteptați, şi pe cari părea că îi promite

înfăţişarea vèlurilor englezesci, fu împresurată de trupele franceze mai fără luptă. Locuitorii, cuprinși de spaimă, se predară la discrețiă. Printr'unul din acele devotamente care n'au fost rare în peninsulă, ucigaşii Francezilor, prevédënd, după cruđimile generalului, că Menda va fi póte predată flacărilor şi populaţiunea întregă trecută sub ascuțitul sabiei, propuseră să se denunțe singurii generalului. El primi acésta, punënd condițiunea ca locuitorii castelului, dela cel din urmă servitor până la marchis, să se dea în mânilor sale. Învoindu-se cu acésta capitulațiune, generalul promise să erte restul populațiunei şi să împedec pe soldații sèi de a prăda oraşul sèu de a-î da foc. O contribuțiă mare fu impusă, şi locuitorii cei mai bogați se predară prisioneri pentru a garanta plătirea ei, care trebuia să se împlinésacă în 24 de óre.

Generalul luă tóte precauțiunile necesare pentru siguranța trupelor sale, se îngriji de apărarea țerii, şi refusă de a pune soldații sèi în case. După ce i-a aşedat în castre, se urcă în castel şi-l ocupă milităresce. Membrii familiei de Leganes şi servitorii fură păziți cu îngrijire, legați şi închiși în sala unde se ținuse balul. Prin ferestriile acestei încăperi privirea putea cuprinde uşor terasa, care domina oraşul. Statul-major se aşedă într'o galeriă vecină, unde generalul ținu mai întâiu consiliu asupra măsurilor de luat pentru a se opune debarcării. După ce a trămis un adjutant la mareşalul Ney, după ce a ordonat să se stabilésacă baterii pe mal, generalul şi statul sèu major se ocupară de prisioneri. Dóuë sute de Şpanioli pe care îi predaseră locuitorii fură împuşcați îndată pe terasă. După acésta esecuțiă militară, generalul porunci să se planteze pe terasă atâtea furci câți ómeni se află în sala castelului şi să se cheme călèul oraşului. Victor Marchand profită de timpul care trebuia să trecă înainte de prând pentru a merge să vadă prisionerii. El se întörse îndată cătră general.

— Alerg, îi dîse el cu o voce mişcată, să-ți cer grații.

— Domniata! observă generalul într'un ton de ironiă amară.

— Vai! răspunse Victor, cer triste grații. Marchisul, vedënd că se aşedă furci, a sperat că vei schimba acest mod de supliciü pentru familia sa, şi se rógă ca nobili să se decapiteze.

— Fiă! dîse generalul.

— Mai cer să li se acorde ajutorul religiunei, şi să fiă liberați de legăturile lor; ei promet că nu vor căuta să fugă.

— Mè învoesc, dîse generalul; dar îmi răspunđi de ei.

— Bètrânul îți ofere încă tótă averea sa, decât voesci să ierți pe fiul sèu cel mai tiner.

— Adevèrat! răspunse şeful. Bunurile sale sunt deja ale regelui Iosif. — El se opri. O cugetare de despreț, încreți fruntea sa, şi adăogă: — Voiu întrece dorințele lor. Ghîcesc importanța ultimei sale cereri. Ei bine, să cumpere vecinicia numelui sèu, dar Şpania să-și aducă aminte totdeuna de trădarea sa şi de supliciul sèu! — Las averea şi viața aceluia dintre fiu care va fi călèul. Du-te, şi nu-mi mai vorbi de acésta.

(Va urma.)

Despre eposul grecesc, și despre Homer.

Studii populare de St. Iosif.

(Fine.)

Cértă violentă se nasce între cele mai fruntașe deite, între: Junone, soția lui Joe și domnițoarea cerului, între Minerva (Atena) deita înțelepciunii și a curagiului personal, și între Vinerea, reprezentanta frumsetei și a castității virginali. La care i se cuvine mărul de cértă?! Joe cumă disputa avisându-le la un păstor înțelept din muntele Ida în Asia mică, cu numele Paris, fiul regelui troian Priam. Paris petrecea aci isgonit din sinul familiei. Datina străvechiă prescria regilor, ca de câteori li se născăa vr'un fiu său și la întreprinderea orî-cărui act momentos să întrebe oraculul despre sórtea lui. Priam consul-tase oraculul din motiv ponderos, că-cî regina, soția sa îngrecată cu Paris, visase că în corpul ei se află o făclia aprinsă, care răspândi flacările sale preste întréga cetate Troia. Un vis ca acesta era ușor de esplicat. Fiul născut avea să periclitizeze statul troian, decî fu espus peirei. Férelor li se face milă de el, — o ursă îl hrănesce cu lapte din țitele sale. Crescënd mai mare se face păstorul tatălui său, se distinge între ceilalți păstori prin agerimea minței sale, prin eroism și prin frumsete corporală admirabilă. Acest june se face arbitru certeî dintre deite. Când veniră deesele prin aer la dēnsul, frumosul păstoraș păseca turmele în muntele Ida. Fiă-care îi promise câte ceva decă îi va adjuceca ei frumosul măr de aur. Hera (Junone) îi promise domnia preste tot pământul; Atena înțelepciune și tăria; Afrodita (Vinerea) se fągădui a-i procura cea mai frumoasă muere de pe rotogolul pământului. În pozițiunea sa frumosul Paris dechiară pe Afrodita de cea mai frumoasă și mărul de aur fu al ei.

Acesta este începutul resbelului troian. Deii se grupă de aci încolo în câte două cete dujmane unei alteia. Cine nu știă, că acest Paris condus de Afrodita ajunsese în fine și la curtea regelui Menelaū din Sparta în Lacedemon, amăgi pe socia acestui-a, pe prea frumoșa Helena să-și părăsiască bărbatul și să mérgă cu el la Troia. Étă cauza resbelului de 10 ani purtat cu multă înverșunare de Grecii coaliați contra Troiei. Acest act de răsbunare pentru abuzul de încredere ospitală, de primire cordială la curtea unui domn cavaleresc, carateriséză în destul situațiunea ambelor părți beligerante.

Grupa primă a eposului elenic, a căruia esență ne-am încercat a o caracterisa în liniamente generale așa dicēnd per summos apices, adică „Iliada“ tratéză despre cursul acestui resbel de 10 ani, dar așa că punct de mănecare în descriere și espunerea narativă se ia „mânia“ celui mai distins Eroū elen, a divinului Achile principele Ftiei celei îmbelșugate din Tesalia. Și într'adevăr mânia lui Achile avu decisivă înfrîurintă asupra cursului resbelului. Achile scârbit, că-cî i se răpise pe nedrept partea sa de pradă, — o pradă prețioasă, juna fiică a cărunțului preot și vate Chriseis, — dată și adjudecată lui prin votul unanim al tovarășilor săi de arme, se retrage dela luptă, colcăia în pieptul său ură nēmpăcată asupra autoocratului sumeț și îngămfat, asupra lui Menelaū, carele îi răpise pe frumoșa Chriseida. Achile retras privesce cu nepăsare cum se deciméză compatrioții săi de mâna ageră a unui Hector, a lui Paris și a altor eroi troiani. În îmbulzela cea mai confusă,

în carea devenise óstea grecescă, pe când rănit se retrăsese din câmpul luptei chiar și fierosul Diomede, carele mugia ca un taur când se lua la harț cu contrarul său. pe când năile grecesci luaseră foc, peirea óstei era sigură, după multe rugăminti concede în fine eroul înduișat de mila compatrioților săi, Achile concede amicului său nedespărțit Patroclu, să sară într'ajutor óstei strîmțorate. Patroclu se înbracă pe furis cu hainele lui Achile, încinge armele acestuia făurite de măiestra mână a deului din adâncul pământului și iese în câmp la luptă. Dar fatalitatea vru ca Patroclu să cadă lovit de mórte de agera și dibacea mână a nobilului Hector. Achile, rănit până la suflet pentru pierderea unicului său amic nedespărțit nici în bine nici la rău, se decide în fine a relua lupta spre a-și răsbuna crâncen asupra ucigașului temerar. Cu ce mai aprig vítéz al óstei troiane, cu nobilul Hector se ia Achile la hărțuială, dupăce alungase óstea troiană în cetatea Troia cea bine fortificată. Achile alergase după Troianii, care se retrăgeau ca nisce porumbei alungați de uliul flămând, până la zidurile fortăreței. El în acest marș sēmăna cu un torent de munte, cu leul furios, că-cî e rănit, cu norul negru anunțator de cea mai îngrozitoare furtună: răcnia ca leul săgetat, mugia ca taurul turbat. Hector cade, — și răsbunarea lui Achile pentru mórtea amicu-său e crâncenă preste totă închipuirea.

Aci ne oprim pentru a da câteva specimene din încântătoarele versuri homerice referitoare la diverse situațiuni. Vom pune în vederea indulgentelor cetitoare și binevoitorilor cetitori și unele scene estrase din Dumbrava roșă, ca asemănându-le cu cele homerice să judece de este justă pretensiunea, că studiând pe străini ne vom putea cunoște pre noi, vom gusta dulcēța sublimelor accente rostite de acei genii ai nēmului omenesc, despre care se esprimă poetul-filosof Horaț în Oda III. libr. IV:

Quem tu, Melpomene, semel nascentem placido lumine videris

Quod monstror digito praetereuntium, Romanae fiden lyrae: Quod spiro et placeo, si placeo, tuum est.

La cel ce te-ai uitat, tu Melpomenă, cu rađa dulce din ochii-ți când s'a născut

Că-cî mă arată cu degetul trecătorii pe mine bardul lirei romane; că-cî mă bucur de plăcerile vieții și decă sunt plăcut și altora când sunt, din darul tău sunt.

Din Iliada lui Homer rapsodia (cartea III) în traducere de Aristia v. 1.

S'aleseră toți prinții și ambele oștiri:
Troianii se porniră cu vilvă detunând,
Întogmai ca cocorii când sbor, străbat vėzduhul,
Se mut și fug de plóe, de érnă viforósă,
Trec rîuri, valuri umeđi, se duc pe Ocian
Aduc la pigmei mórte, fatală sórtă, rea
Se tot sfădesc cu dēnsii, când se revars' Aurora
Acheii 'nsē 'n tăcere pornia voioși, mult ageri,
Rėvnoși unul pe altul în lupt' a s'ajuta.
Ca cēța 'n vėrf de munte, vrășmașă la păstori,
La furî însē mai bună și decăt umbra noptii,

Când pétr'abia se vede cât o asvîrle mâna.
Aşa de sub picioré la marşul lor atunci
În sus se urcă pravul. — Pătrunsără în câmp
Oştirile aprópe; fruntaş din toţi Troienii
S'arată însuş Paris, leitul deş la faţă
Cu manta pardalee, cu arc încovoiat
Cu sabiă-atârnată, şi două lănci în pumn
Clătindu-le prochiama să iasă la bătaia
Toţi căţi viteji se află în óstea Acheană.

Résboinicul Menelaū cum îl zări venind
Naintea tuturor, cu paşi lungi, îngâmfat
Se bucură ca leul, când dă de un trup mare
De cerb încornat, mândru, seū pradă şap sêlbatic
Flămând îl şi mănâncă ş. alt.

apoi voesce Menelaū să-l atace, dar Paris observă, se în-
fióră, se ascunde între tovaroşi; dar lăsăm să vorbescă
autorul:

Se vîră 'ntre prieteni, de sórtea morţii fuge
Întogmai ca acela ce 'n munte mult umbros
Când dă preste bălaur se 'ntórece 'nfiorat,
De tot îi piere faţa şi-î se slăbesc genunchii;
Aşa şi Alecsandru de gróza lui Menelaū
Fugi, pieri pe clipă, s'ascunse 'ntre Troienii:
Atunci vedéndu-l Hector cu hule l'a mustrat.

Dar să punem în paralelă şi următoarele frumoşe ver-
surî din Dumbrava roşia de V. Alexandri.

VI.

Asaltul.

Gonise vântul noptii furtunele cereşci
Lăsând acuma rëndul furtunei omenesci
Şi sórele 'n splendóre din neguri rêsărise,
Părea că vrea s'admire pe-acel ce se fălise
„Că lumea îngrozită, privind spre rêsărit
Vedé-va 'n loc de sóre al seū chip strălucit!“
El primblă ochi de aur pe tabăra leşescă
Superbă!.. împregiuru-î avënd ca s'o 'ntărăscă
Uu lung ocol de care legate strîns cu lanţuri
Ocol armat cu tunuri şi 'ncungiurat cu şanţuri.

Apoi:

Ér Albert, mândrul rege, în mijloc pe-o 'nălţime,
Priveşce cu 'ngâmfare frumoşa lui oştine
Călare pe-un cal sprinten din stepele Ucrane.

Apoi:

La drepta, sub pădure, Româna óste-apare
În pâlcuri şi în cete pe câmp orënduită
Şi fiă-care cétă de luptă pregătită
C'un tun cu şapte ţevii purtat pe roţi uşóre
Hotnogi numiţi de Stefan comandă Călăraşii
Aprođii, Lefegii, Curtenii şi arcaşii,
Ér Stefan stă pe-o culme cu-o cétă ce nu-l lasă
De-a ţerii boerime şi de copii din casă.

Rapsodia IV. Hom.

Toţi deii lângă Joe pe aurit tapet
Şedea la sfat şi Ebe turna lor la nectar.

Nemuritorii veseli bea unul pentru altul
Cu cupe tot de aur privind oraşul Troiei
Aci se-îucercă Joe pe Jun'a 'ntărăta
Cu vorbe-atingetóre şi făr-a se gândi.

Dumbrava roşia V.

În mijlocul pădurii este-o poiană lungă
Şi largă, ce foesce de ómeni ca un roiū
La capétu-î din drepta se prelungesce-o strungă
Prin care ostăşimea curge ca un şiroiū.
Ea intră în poiană şi se aşedă 'n rënduri
Privind la o colibă de ramuri de stejar
În care-o umbră mare de om plecat sub gânduri
Stă pe genunchi, se 'nchină în faţă c'un altar.

Dar fiă de ajuns atăta. Cine va voi póte ceti nu
numai Dumbrava roşia, Mihaida ş. alt, ci chiar şi Iliada
fiind accesibilă şi pentru laici în traducerea amintită.

Ca de încheiere reapuc firul naraţiunei întrerupte.
Achile sătul de sânge, satisfăcut că-cî şi-a rêsrunat se
retrage în cortul seū tirând cadavrul diformat, mutilat,
ciungit, plin de pulbere până la locuinţa sa. Şi el cade
mai apoi lovit de săgeta dirigită de Afrodita în călcăiū,
parte unică vulnerabilă din corpul seū. „Călcăiul lui
Achile“.

Acum închipuiescă-şi lectorul binevoitor multe alte
întemplări, ce saū mai petrecut într'o parte şi întralta, la
Grecii învinşi şi strîmtoraţi şi la Troianii învingetóri. Cum
cere bêtânul şi venerabilul rege Priam cadavrul fiului seū
spre al înmormenta; ceremoniile înmormentărei descrise cu
minuţiositate. Cum işi ia nobilul Hector diua bună dela
socia sa Andromache — cum işi închină prunculeţul încă
sugétor deilor patriei oftând din inimă, că de va pieri el
în luptă, copilul să rêsborne odată mórtea tatăului seū, să
se facă încă odată aşa de voimic ca tatăl seū ş. alt.

Dar în Homer — Iliada — se găsesc şi scene comice.
Tersite, unul dintre regii greci coaliati, este prototipul unui
gură-mare şi trebă puţină. Acest rege diform la trup, cu
capul fuguiat, cu nasul cărn, cocoşat în spinare, urduros
la ochi şi chior deodată, avënd un picior mai scurt ca ce-
lălalt încât când se rădica pe un picior şi éráşii se cobora
pre altul avea aspectul unei figurii posnaşe, de care în se-
riositatea situaţiunei celei mai critice, la sfaturi serioşe,
prorumpea în ris chiar şi bêtânul Nestor, care veduse
multe şi păţise multe, veduse cincî generaţiunii de ómeni.
Nu lipsesc nici scene triste, intrigii fin ţesute, reguli şi
principie de viaţă şi tóte acestea desemnate cu atăta mă-
estriă încât te uimesc cetindu-le, te încântă şi te instruedă,
vedënd puse înaintea ochilor tablouri originale despre mai
tóte situaţiunile şi împregiurările din viaţa omenescă cu
multă şi profundă cunoscintă despre sufletul omenesc în
desvoltarea sa succesivă în diferite situaţiuni; despre inima
omenescă agitată de pasiuni, înduiosită de simţăminte no-
bile şi fragede, împetrită chiar, şi colcăind de rêsrunare şi
ură neîmpăcată.

Tóte aceste şi altele, ce nu se mai pot aminti aci
forméză opul constătător din 15745 ecsametri.

Regule igienice pentru primăveră.

Este prea bine cunoscut, că fiă-care anotimp își are caracterele sale speciale atât climatice, cât și meteorologice, care influențează în genere asupra stărei generale a sănătății, și cu deosebire asupra indivișilor gingași și debili.

Este necesar a cunoșce și a observa aceste referințe și influințe climatice; o acomodare rațională, și corăspunďătoare esperiinței este în stare să apere de o mulțime de urmări rele, decă regimul (dieta) în sensul cel mai larg al cuvăntului este în tóte acomodată referințelor estere.

Pentru om este acésta mai ușor, că-cî, din tóte animalele, el posedă în grad mai mare avantajul de a se aclimatiza și acomoda nu numai diferințelor dintre anotimpuri, ci chiar și tuturor diferințelor climatice de pe suprafața globului terestru.

Clima primăverei de prin ținuturile nóstre oferă în privința sanitară trei caractere deosebite, care merită a fi considerate. Acestea sunt: temperatura mediă mai înaltă, decăt érna, gradul mai mare de umedélă și schimbarea mai repede și mai variă a temperaturăi. Locuința, îmbrăcăminte și nutrimăntul trebuese întocmite după aceste trei momente.

Aerul infectat, care a predominat peste érnă în genere și cu deosebire în locuințele celor mai sêraci și în odăile copiilor, trebuie să cedeze acum și să facă loc aerului curat și împospătat de primăveră. Acésta se póte face cu atât mai ușor, că-cî nu mai e de lipsă a ne îngriji de speșele necesare pentru încăldire, și decî nu mai suntem necesitați a ținea ferestile închise și a conserva, aprópe hermetice un aer plin de miasme. Așa dară să deschidem des ferestřile și la o temperatură esternă potrivită să le lăsăm óre întregi deschise.

Decă primăveră ne oferă mai multă libertate cu privire la aerirea locuințelor, ne împune de altă parte o îngrijire deosebită cu privire la îmbrăcăminte, mai ales pentru copii și pentru persóne de constituția debilă. Este tot așa de nerațional a purta încă tot vestimintele gróse de érnă, ca și a le schimba momentan. Este mai corăspunďător a purta vestiminte mai subțiri; dar a lua tot-déuna și un pardesiú, un șal, séu alt vestmănt, pentru a-l folosi în cas de o schimbare repentină a temperaturăi, ceea ce se întâmplă fórt des primăveră.

Merită a fi amintită și aceea împrejurare, că primăveră poți réci mult mai ușor la o schimbare a temperaturăi, de-căt érnă, din cauza umedităței mai mari a atmosferei. Conform acestora se recomandă a purta flaneluri fórt ușóre; e asemenea practic a-ți întări corpul prin băi réci cuotidiane.

În fine este rațional a întroduce o schimbare și în dieta obișnuită. Organismul n'are lipsă de nutrimente egale pentru ori-ce temperatură. O temperatură mai înaltă cere nutrimente cu mai puține substanțe nutritive și es-citátóre, ca o temperatură mai scădută.

Mai vértos porțiunile mari de carne, cantități considerabile de cafele și teiuri calde, precum și alte bėturi, care înfierbăntă corpul, se pot împușina și micșora cu avantajii sanitar considerabil.

Din contră se recomandă legume, lapte,

unt, și tot ce mai produce anotimpul.

În fine, spre a încheia mai adaugem o mică observare pentru domnii profesóri: Activitatea spirituală este mai puțin suportabilă pentru cei mai mulți în acest anotimp.

Margareta, regina Italiei.

Margareta, regina Italiei.

În numărul 25 al „Albinei Carpaților“ s'a dat portretul actualului rege al Italiei, Humbert I., și o mică schiță biografică; în numărul acesta înfățișăm portretul soției sale, al reginei Margareta, și comunicăm câte-va date din viața frumoșei „Zine a Italiei“.

Ea este fiica lui Ferdinand, ducelui de Genua, și nepóta regelui Ioan de Sacsonia. S'a născut la 20 Noembrie 1851 și a petrecut primii ani când în Stresa (lângă Lagomaiore), când în Turin, când în Sacsonia. Ea creșcu ca un crin plăpând și se făcu o frumșeță rară, o ființă poetică.

„Când admiram din depărtare pe nepoata regelui“, dice un călător germân, „îmi objectă un patriot din Piemont cu o gelosie adevărat națională: „Cine scie ce principe străin ne va răpi mai curând se u mai târziu acest tesaur? Margareta este favorita noastră a tuturor; o purtăm pe brațele noastre și ea, îndată ce va crește, va fi înstrăinată de patria ei. Suntem condamnați“, încheie piemontezul „să o predăm unei lumi, din care nu facem parte“.

Sörtea însă a voit, ca acest Mărgăritar (Margareta, elinesce, însemneză mărgăritar), a cărui putere atractivă o descrie Balzac în novela sa fantastică: „la fille aux yeux d'or“, să rămână în patria sa natală, în frumoasa țară a poezilor. Fiind-că în Italia lipsia o regină, națiunea italiană voia ca junele Humbert, se u Umberto, principele de corună să-și caute o mirésă, care să devină o regină amabilă și afabilă. Italia cea norocösă în tóte, în curënd ș'a vëdüt realizat și acest vis. Junele prinț Umberto se decide a lua de soçiă pe mult adorata sa verișöră Margareta.

Nu se pöte descrie bucuria Italianilor la răspândirea acestei faime îmbucurătore. „Tëra sălta de bucurie“, dice G. de Freiberg. „Sute de miu de fotografii se răspândiră prin tóte orașele; unul smância celuilalt din mână portretul Margaretei; Bernardino Dendrini dedică încântătorei

princese o cunună de sonete; la modiste se lucrau cu deosebire florile numite margăritărele (marguerites)“.

Căsătoria se încheie la 21 Aprile 1868 în capitala Piemontului.

La întrarea nouilor însurăței în capitala de atunci a Italiei, Florența se părea o adevărată cetate de flori. Carreta de gală, trasă de 6 armăsari din cei mai aleși, ai regelui, trecu pe sub un arc de triumf, format din rose odorifere și din plante aromatice. Florile curgeau ca plöia din tóte ferestrele.

Tot așa de mare era bucuria în Neapole, când se aședă noua părechie cu locuința lângă frumosul golf.

La 11 Noembre 1869, o sută și una salve de tunuri anunțară în reședința principelui de corună nascerea unui principe, nascerea lui Victor Emanoil Ferdinand.

În fine la 20 Septembrie 1876, dispăru ori ce barieră, care despărția pe familia regescă de Roma, și la balurile din carnavalul anului următor escelaü regele Umberto cu soçiă sa Margareta.

Un talisman nedisputaver este pentru regina Margareta popularitatea. Amabilităței și afabilităței propriie are de a mulțumi frumoasa regină espresia atât de răspândită nu numai în Italia, ci și în alte părți, espresia: Zina Italiei s'a născut sub o stea favorabilă.

v.

V a r i e t ä ț i .

Lecuire prin împunsătura albinelor. Un diar din Praga, „Landwirthschaftliches Wochenblatt“ semnalöză o curiosă lecuire de reumatism. O femeie care avea brațele paralizate de dureri reumatismale, auzind vorbindu-se că un posesor din vecinătate se lecuise de aceste dureri prin împunsătura unei viespe, hotărî să facă și ea cercare. Ea se lăsă a fi pișcată de sute de albine. Efectul a fost prodigios. Nöptea următore ea putu să dörmă förte bine și durerea dispăruse cu desăvërșire. Unfătorele fură reduse prin o simplă spälare cu apă, și de atunci această femeie nu a mai resimțit cea mai mică durere reumatismală.

Originea cuvëntului: „Rus.“ Doctorul Thomsen, profesor de filologie comparată, la universitatea din Copenhaga, a imprimat trei conferințe pronunțate la Oxford, în care el caută originea cuvëntului Rus. Concluzia sa este această: după origine, acest nume aparținea unui trib scandinav, care a invadat pământul slav, și cu tóte că era inferior în număr, puse stăpânire pe popórele indigene. Cuvëntul se răspândi din apropiere în apropiere, și când se făcu unitatea Rusiei, acest nume rămase pentru națiunea întrögă.

Cum s'a comunicat Turcilor tratatul de pace? „Akhbar,“ diar ce apare în limba arabă în Smyrna, scrie în această privință lucruri carî par fi o glumă; cu tóte acestea e adevărat, ascultați: „Nu e decât un Dumneđeu, și Mohamed este trimisul se u! A plăcut Dumneđeului umbrelor de a da Rușilor pace! Credincioșii știu cum adoratorii icónelor s'au revoltat, refuzând tributul și alergând la arme, au atacat pe stăpânitorul credincioșilor cu tótă puterea lor și cu invențiunile drăcescî ale timpului modern. Lăudat fiä Domnul! Dreptatea și religiuinea profetului au învins! Grațiosul nostru Domn, învingëtör, de astădată numai singur a eșit triumfător din lupta contra cănilor necredincioși. Pentru că acum, n'au fost ca anii trecuți, fidelii se u vasali, englezii, francezii și italienii, ci numai el singur, în fruntea nenumăraților se u credincioși, a învins pe revoltați. Sultanul Hamid el Ghiazî n'a voit să ia în considerare ajutorul necredincioșilor; prin acesta el n'ar fi făcut de-cât să-și păteze gloria, el a știut, că Dumneđeu și profetul vor fi cu el, și așa a fost! În nemărginita sa blândețe și marimiă, a acordat necuraților căni creștinii pacea, ce ei cereau. Primisce, o popor al credincioșilor pacea, care domnesce dela Stambul în tótă lumea! Însé auđiți și voi, ovrei, creștinii și păgânii necredincioși, auđiți și înțelegeți rușinea, care a pus'o pe rebelii cei credincioși! Fratele stăpânitorului dela Moscva, va veni îndată la Stambul cu o

puternică suită, compusă din fruntașii armiei sale, și în pulbere și cenușă se va căi și-și va cere iertarea înaintea luminei lumei. Tribunalul îndatinat și rămas îndărät, atunci se va plăti, și după acesta, stăpânitorul credincioșilor, în blândețea sa nescată, va confirma de nou pe stăpânitorul dela Moscva, în calitatea sa de locuitor vazal al țarei sale. Ca să nu mai isbucnescă însé și de altă-dată revolte și opunere, Sultanul ca cel mai mare Domn al pământului, a ordonat ca 50,000 de Ruși se rămână ca ostaticî în provincia sa, Bulgaria. Ceilalți căni necredincioși se pot întörce în patria lor, însé numai după ce vor fi trecut cu cea mai mare reverință prin Stambul se u pe lângă el. Așa umilesc Domnul pe toți aceia, carî se ridică împotriva stăpânitorului credincioșilor. Ia aminte, o popor al credincioșilor și mulțamesce lui Dumneđeu, care tot-déuna ține cu ai se u. Lăudat fiä Domnul, pace trimisului se u, Mohamed!“

Holtei (burlacii) n'aveau drept de ereditate în Roma, pe când cei căsătoriți puteau pretinde anumite privilegii și drepturi, după numărul copiilor. Chiar și Israelii aveau legi penale contra celor ce nu se căsătoresc; printr'un prescript din cele 613 ale lor fiä-care june era dator a se căsători după anul al 21-lea. După legile spartanului Licurg, cei necăsătoriți treceau de neonești și erau eschiși dela cărna țerei: nu le era permis a ocupa nici o funcțiune militară se u civilă și erau eschiși dela tóte festivitățile publice. Numai la anumite sərbători erau datorî să apară, pentru a servi ca obiect de insultă pentru popor. Femeile îi duceau înaintea altarului, îi băteau cu nuele și cântau diferite cântece, scornite anume spre batjocura lor.

Din istoria clopotelor. Se crede în genere, că clopotele sunt o invențiune a crei crescine, și totuș nu e așa. Încă Romanii anticî cunosceau clopotele și le întrebuințau, dar nu în biserici, ci la casele lor, pentru a striga pe servitori și în băi pentru a anunța celor ce acceptau, că sunt tóte bine arangiate. Și la animale le puneau clopot, dar mai des oilor, mai rar asinilor și cailor. Forma era în genere cea de astăzi; cu tóte acestea aveau și clopote muchiate și provëdute cu un fel de brău.

Paraplöuele și umbrelele nu sunt asemenea o invențiune a timpului modern, după cum se credea, ci încă în Roma antică se făcea aplicare de aceste instrumente, după cum se vede după desemnuri de pe nisce vase, care s'au descoperit nu demult în apropiere de Engelsburg. Ele erau tot așa construite, ca și ale noastre; dar după cum se pare, le întrebuințau numai femei bogate, care puneau pe câte o sclavă ca să li le pörte.